

**Ovidiu Podaru
Andreea-Carla Loghin**

Drept contravențional

Curs universitar

Ediția a 2-a, actualizată

Editura
Hamangiu

B. Competența de a întocmi procese-verbale de constatare a contravenției și de aplicare a sancțiunilor contravenționale

§1. Caracterul „special” al competenței agenților constatatori

96. Potrivit formulei doctrinare bine cunoscute, condițiile de valabilitate a actelor administrative sunt respectarea competenței (i), a formei și a procedurii de emitere a actului (ii), a conformității conținutului actului cu actele juridice cu forță superioară (obiectul licit) (iii), precum și cu scopul legii (cauza licită) (iv)¹.

Competența reprezintă o condiție esențială de valabilitate a oricărui act administrativ, deci și a procesului-verbal de constatare a contravenției, reglementată de art. 15 din ordonanță care vorbește despre **agenții constatatori**.

Din punctul de vedere al competenței acestora, ar trebui să distingem între agenți constatatori cu **competență generală** (deci care pot constata orice fel de contravenție, chiar dacă această abilitare a lor nu este prevăzută într-un text normativ special, excepție făcând acele contravenții ale căror constatare și sancționare sunt date expres în competența unor agenți constatatori anume arătați și desemnați exclusiv) și agenți constatatori cu **competență specială** (care pot constata numai contravenții expres arătate în acte normative speciale)². Din redactarea alin. (1) al art. 15 din ordonanță se deduce însă concluzia că **toți agenții constatatori au competență specială**, întrucât această abilitare a lor trebuie prevăzută expres în actul normativ special care stabilește și sancționează contravenții. În plus, textul art. 15 este redactat destul de confuz, astfel încât, chiar în lipsa stipulației de la alin. (1), ar fi greu de stabilit care organe administrative au competență generală și care au o competență specială.

¹ R.N. PETRESCU, *Drept administrativ*, Ed. Hamangiu, București, 2009, p. 317 și urm.; I. IOVĂNAȘ, *Considerații teoretice cu privire la răspunderea administrativă*, teză de doctorat, Cluj-Napoca, 1968, p. 35 și urm.; OV. PODARU, *Actul administrativ. Repere..., Tomul 1, op. cit.*, nr. 95 și urm.

² Pentru clasificarea competenței, a se vedea T. DRĂGANU, *op. cit.*, p. 114 și urm.; R.N. PETRESCU, *op. cit.*, p. 35; I. IOVĂNAȘ, *op. cit.*, p. 38; OV. PODARU, *Actul administrativ. Repere..., Tomul 1, op. cit.*, nr. 124.

Astfel, raportat la prevederile alin. (1), potrivit cărora procesul-verbal trebuie să fie încheiat de „persoanele *anume prevăzute* în actul normativ care stabilește și sancționează contravenția” [s.n.], concluzia corectă este aceea că **nu există agenți constataitori cu competență generală**, chiar dacă, pe plan local, am putea fi tentați să considerăm că *primarii* ar avea o asemenea competență. Astfel, nu există agenți constataitori care să poată constata contravenții în baza unei reglementări generale, ci numai în baza unei prevederi exprese din actul normativ special care reglementează și sancționează contravenția respectivă.

De asemenea, în continuarea aceleiași idei, ar trebui să conchidem, raportat la prevederile legate de *ofițerii și subofițerii din cadrul Ministerului Afacerilor Interne*¹, că, deși aceștia au, aparent, cea mai largă competență în domeniul contravențional, totuși, și în domeniile expres arătate de alin. (3) al art. 15 din ordonanță (apărarea ordinii publice; circulația pe drumurile publice; regulile generale de comerț; vânzarea, circulația și transportul produselor alimentare și nealimentare, țigărilor și băuturilor alcoolice), este necesar ca, în actele normative care reglementează în mod special aceste domenii, să se stipuleze, de asemenea, că ofițerii și subofițerii în discuție pot constata contravenții. În realitate, raportat și la principiile care guvernează relația între o reglementare generală și una specială, concluzia corectă trebuie să fie următoarea: acești ofițeri sau subofițeri pot fi agenți constataitori numai dacă actul normativ special – care, pentru a putea deroga de la reglementarea generală, trebuie să aibă cel puțin forța juridică a unei legi ordinare – nu stabilește o competență exclusivă în sarcina altor autorități administrative.

¹ Ministerul Afacerilor Interne s-a înființat prin reorganizarea Ministerului Administrației și Internelor, prin O.U.G. nr. 96/2012.

§2. „Abilitarea”/„împuternicirea” de a întocmi procese-verbale de contravenție și natura sa juridică

a) Titularii „puterii de abilitare”

97. Pentru ca o persoană să fie agent constatatator, trebuie să primească o „abilitare”/„împuternicire” în acest sens de la persoanele anume arătate în art. 15. Astfel, dețin puterea de abilitare:

a) miniștrii și alți conducători ai autorităților administrației publice centrale;

b) prefectii;

c) președinții consiliilor județene;

d) primarii, inclusiv primarul general al municipiului București;

e) alte persoane prevăzute în legi speciale¹.

Încă din acest moment se ridică o întrebare, al cărei răspuns nu pare a fi facil: aceste persoane, ele însele, pot fi agenți constatatatori? Soluția ar putea fi atât una pozitivă, întemeiată pe principiul *qui potest plus potest et minus* (deci, de vreme ce el poate împuternici o altă persoană să constate contravențiile, rezultă că deține chiar el această putere, în mod originar) sau pe un altul – *nemo dat quod non habet*, dar și una negativă, întemeiată pe interpretarea *ad litteram* a voinței legiuitorului, care, atunci când a vrut ca și aceste autorități administrative să poată constata contravenții, a arătat-o în mod expres: este cazul primarilor. Totuși, prima variantă este cea corectă, argumentul în sens contrar putând fi combătut, întrucât, de vreme ce aceia care abilează pot împuternici orice persoană, nimic nu îi împiedică să se „autoabiliteze”; ar fi, desigur, doar o formalitate inutilă, lucru care confirmă ideea că aceste autorități administrative au, prin lege, posibilitatea de a constata contravenții, legiuitorul alegând însă formulări nefericite

¹ Prevederea doar lasă o posibilitate deschisă în acest sens, căci, la o simplă privire aruncată peste legislația de specialitate, se poate observa că, în situația contravențiilor reglementate prin acte ale autorităților centrale, persoana abilitată să împuternicească agenți constatatatori este un ministru, în vreme ce, în situația contravențiilor reglementate prin acte ale autorităților publice locale, această persoană este președintele consiliului județean ori primarul.

pentru a-și exprima intențiile¹. În realitate, titularii „dreptului de a abilita” sunt cei care dețin competența originară de sancționare contravențională, competență exercitată însă, în cvasi-unanimitatea situațiilor, prin „interpuși” – agenții constatatori „abilitați” în acest sens².

b) Natura juridică a „puterii de abilitare”

98. „Abilitarea”/„împuternicirea” despre care vorbește art. 15 este, ca natură juridică, o **delegare de semnătură**, iar nu una de atribuții³, prin urmare, primarul, de pildă, chiar după ce abilitază mai multe persoane pentru a constata anumite contravenții, poate, el însuși, să constate aceleași fapte antisociale.

Totodată, pentru ca abilitarea să fie legală, este necesar ca delegarea de semnătură să se dispună doar către funcționarii care dețin anumite competențe în materia în care urmează să constate săvârșirea contravențiilor. Spre exemplu, primarul nu poate să delege atribuția de constatare a contravențiilor reglementate de Legea nr. 50/1991 către funcționari din domeniul salubrității, care nu au atribuții în sfera urbanismului. Acest lucru este de altfel consacrat și în art. 157⁴ C. adm., în

¹ Problema este, desigur, mai mult teoretică, întrucât extrem de rar s-ar putea vedea în practică un ministru ori un prefect care să constate o contravenție și să aplice o amendă contravențională, date fiind atribuțiile lor, și așa destul de numeroase și de greu de îndeplinit în mod corespunzător.

² OV. PODARU, R. CHIRIȚĂ, I. PĂSCULEȚ, A. BACHIȘ, *op. cit.*, p. 213-214.

³ Deosebirea dintre cele două tipuri de transmitere a competenței organelor administrative constă în aceea că, în situația delegării de atribuții, organul care delegă se dezinvestește de atribuțiile transmise, neputându-le exercita în continuare, în vreme ce, în situația delegării de semnătură, delegantul poate exercita atribuțiile transmise, în paralel cu organul abilitat (pentru detalii, a se vedea și OV. PODARU, *Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale comentată*, Ed. Sfera juridică, Cluj-Napoca, 2004, p. 163-164; OV. PODARU, *Actul administrativ. Repere..., Tomul 1, op. cit.*, nr. 113).

⁴ Art. 157 alin. (1): „Primarul poate delega, prin dispoziție, atribuțiile ce îi sunt conferite de lege și alte acte normative viceprimarului, secretarului general al unității/subdiviziunii administrativ-teritoriale, conducătorilor compartimentelor funcționale sau personalului din aparatul de specialitate, administratorului public, precum și conducătorilor instituțiilor și serviciilor publice

care se arată expres că primarul își poate delega atribuțiile către diverși funcționari din aparatul de specialitate, în funcție de competențele care le revin în domeniile respective.

§3. Probleme speciale de partaj/suprapunere/delimitări de competență

a) Polițistul rutier și polițistul local

99. În urmă cu câțiva ani, instanța noastră supremă a tranșat, pe calea unei soluții pronunțate în recurs în interesul legii¹, problema competenței de a solicita proprietarului sau deținătorului mandatat al unui vehicul comunicarea identității persoanei căreia i-a încredințat vehiculul pentru a fi condus pe drumurile publice, precum și de a aplica sancțiunile contravenționale prevăzute de lege, în cazul necomunicării relațiilor solicitate, stabilind că ea aparține exclusiv polițiștilor rutieri, deci nu și polițiștilor locali. Am considerat demnă de semnalat această decizie, deoarece ea vine să înlăture o posibilă confuzie și stabilește cu claritate faptul că polițiștii rutieri nu pot fi confundați cu polițiștii locali, iar dacă primii au o competență generală în constatarea contravențiilor prevăzute de legislația rutieră, cei din urmă au o competență restrânsă la anumite contravenții rutiere prevăzute expres de lege².

de interes local, în funcție de competențele ce le revin în domeniile respective”.

¹ A se vedea I.C.C.J., compl. RIL, dec. 11/2017 (M. Of. nr. 750 din 19 septembrie 2017).

² Potrivit art. 7 lit. h) din Legea nr. 155/2010 (republicată în M. Of. nr. 399 din 8 mai 2014), în domeniul circulației pe drumurile publice, poliția locală constată contravenții și aplică sancțiuni pentru încălcarea normelor legale privind oprirea, staționarea, parcarea autovehiculelor și accesul interzis, având dreptul de a dispune măsuri de ridicare a autovehiculelor staționate neregulamentar.

b) Polițistul rutier și operatorul radar aflat într-un alt loc

100. În cazul contravențiilor care se constată cu **mijloace tehnice omologate**, instanța supremă a tranșat această problemă pe calea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept¹, stabilind că, „(...) polițistul rutier poate încheia procesul-verbal de constatare și sancționare a contravenției pe baza informațiilor comunicate prin radio de către operatorul radar, aflat în alt loc decât acela în care se afla polițistul rutier”. În motivarea soluției s-a reținut, în esență, că aceste contravenții nu sunt constatate de către agentul constataitor prin propriile simțuri, ci prin intermediul unor mijloace tehnice, astfel că procesul-verbal încheiat într-o astfel de situație nu se bucură, **singur**, de prezumția de autenticitate și veridicitate, sarcina probei aparținând emitentului procesului-verbal, care este obligat să pună la dispoziția instanței înregistrările radar.

c) Reprezentantul Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor (A.N.P.C.)/agentul constataitor în domeniul construcțiilor și instanța de judecată

101. O situație interesantă de scindare de competență în materie contravențională este cea reglementată de art. 8-13 din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori². Potrivit acestor texte de lege, controlul respectării prevederilor legii în discuție se face de reprezentanții împuterniciți ai A.N.P.C., precum și de specialiști autorizați ai altor organe ale administrației publice, potrivit competențelor. În măsura în care aceste organe constată utilizarea unor contracte de adeziune care conțin clauze abuzive, încheie un proces-verbal în acest sens și sesizează tribunalul de la domiciliul sau, după caz, sediul profesionistului, solicitând încetarea utilizării clauzelor abuzive pentru viitor și modificarea contractelor aflate în curs de executare, prin eliminarea clauzelor abuzive. Dacă, la rândul ei, instanța sesizată constată existența clauzelor abuzive, obligă profesionistul să modifice toate contractele de adeziu-

¹ I.C.C.J., compl. DCD, dec. nr. 4/2017, M. Of. nr. 168 din 8 martie 2017.

² Republicată în M. Of. nr. 543 din 3 august 2012.

ne în curs de executare, să elimine clauzele abuzive din contractele preformulate, destinate a fi utilizate în cadrul activității profesionale, precum și să publice pe site-ul propriu hotărârile judecătorești rămase definitive și, totodată, aplică și amenda contravențională prevăzută la art. 16 alin. (1) din lege. În situația în care constată inexistența clauzelor abuzive, instanța anulează procesul-verbal¹. Din această reglementare reiese că competența de a constata contravenția aparține A.N.P.C., în vreme ce sancțiunea este aplicată de instanța de judecată. Cu toate acestea, instanța nu aplică automat sancțiunea, ci este obligată, mai întâi, să verifice realitatea celor constatate de A.N.P.C.

De menționat că o situație asemănătoare (poate chiar mai complexă) o întâlnim în domeniul construcțiilor, unde agentul constator are atribuții exclusiv de constatare a contravenției, primarul ori conducătorul compartimentului de urbanism poate aplica doar sancțiunea principală (amenda), în vreme ce doar instanța de judecată aplică sancțiunea complementară a desființării construcției [art. 27 alin. (3) și (5) și art. 32 din Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții]. Opțiunea legiuitorului este fundamentată, probabil, pe o oarecare neîncredere în „abilitățile” agenților constatori de a aplica sancțiuni de o gravitate însemnată sau care au un puternic impact social².

d) Situația specială a constatării faptei și aplicării sancțiunii de către mai mulți agenți constatori

102. În anumite domenii speciale (concurență, energie, protecția consumatorilor), caracterizate printr-un nivel înalt de complexitate, reglementările stabilesc că atribuțiile în materie contravențională se exercită în comun, de mai mulți agenți constatori, fie că este vorba despre un organ colegial, fie că, pur și simplu, este vorba despre o pluralitate de agenți constatori constituită *ad hoc* (potrivit unor

¹ Pentru o analiză a naturii acestei acțiuni, a se vedea L. MIHALI-VIORESCU, *Clauzele abuzive în contractele de credit*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 243-250.

² Pentru dezvoltări, a se vedea Ov. PODARU, R. CHIRIȚĂ, I. PĂSCULEȚ, A. BACHIȘ, *op. cit.*, p. 218-222.

reguli stabilite de lege). De pildă, în materia concurenței, potrivit art. 60 din Legea nr. 21/1996, „Contravențiile prevăzute în prezenta lege se constată și se sancționează de către Consiliul Concurenței în plen, comisii sau prin inspectorii de concurență”, următoarele alineate făcând delimitările necesare. De asemenea, în materia energiei, potrivit art. 9 alin. (11) din Ordinul nr. 25/2017 privind aprobarea Regulamentului pentru organizarea și desfășurarea activității de investigație în domeniul energiei privind funcționarea pieței angro de energie¹, „Pentru faptele de natura celor prevăzute la alin. (7), membrii echipei de investigație aplică sancțiunea contravențională, stabilită și individualizată de către Comitetul de reglementare al ANRE, prin încheierea unui proces-verbal de constatare și sancționare a contravenției (...)”. În fine, Procedura cadru privind activitatea de supraveghere și control ANPC, stabilită în materia protecției consumatorilor, prin Ordinul nr. 1601/2024² dispune, la pct. 12.2., că „Pregătirea acțiunilor de control se face de către *comisarul șef adjunct/coordonator, împreună cu comisarii (...)*” coroborat cu pct. 3, subpct. 7: „Echipa de control va fi formată, de regulă, din *minimum doi comisari*”. Deși situațiile sunt diferite, ele au în comun faptul că la constatarea și sancționarea contravențiilor participă mai multe persoane care au calitatea de „agenți constatatatori”, fie că în concret se numesc inspectori, investigatori sau comisari. Și problema care se ridică este aceea de a stabili care este viciul, respectiv sancțiunea care afectează procesul-verbal de contravenție în situația în care doar unul dintre aceștia, din varii motive, are o competență viciată.

Într-o asemenea situație, la o analiză mai atentă, nu este vorba despre competența agenților constatatatori, ci despre *compunerea* organului care constată contravenția. Însă, în lipsa unui Cod de procedură administrativă (sau a unor reglementări speciale) care să stabilească sancțiunea aplicabilă unui viciu legat de această compunere, se ridică problema stabilirii normelor juridice incidente. Și, raportat la prevederile art. 47 din O.G. nr. 2/2001 care face trimitere, ca drept comun procedural, la normele Codului de procedură civilă, ținând cont și de

¹ M. Of. nr. 260 din 13 aprilie 2017.

² M. Of. nr. 1252 din 12 decembrie 2024.

faptul că un asemenea viciu este unul procedural (chiar dacă unul de procedură „administrativă”), trebuie să aplicăm prin analogie (permisă chiar de art. 47 menționat) regulile nulității prevăzute în art. 174 și urm. C. proc. civ. Prin urmare, (i) nulitatea este una *absolută* (din perspectiva nulităților procedurale), întrucât, în mod evident, necesitatea desemnării (într-o postură care-i permite să constate/sanționeze o contravenție) a unei persoane care să îndeplinească toate condițiile legale este instituită în interes public – art. 174 alin. (2) C. proc. civ., respectiv (ii) *necondiționată de o vătămare*, întrucât, fiind vorba de compunerea organului administrativ, trebuie asimilată regula de la 176 pct. 4 C. proc. civ.; (iii) ea poate fi invocată atât de *contravenient*, cât și de *instanță, din oficiu, în orice stare a litigiului contravențional*, similar viciilor menționate de art. 17 din O.G. nr. 2/2001.

§4. Raportul dintre competența de a încheia un proces-verbal de contravenție și calitatea procesuală pasivă în plângerea contravențională

103. În practica judiciară pot apărea confuzii regretabile între cele două noțiuni. Însă, distincția dintre ele ar trebui să fie simplă: agentul constator este *semnatarul* procesului-verbal. *Pârâtul* este organul administrativ/persoana juridică de drept public din care face parte acesta.

§5. Modalitatea de constatare a contravențiilor

a) Constatarea directă a contravenției de către agentul constator

104. O dispută interesantă s-a creat în doctrină cu privire la aspectele centrate pe ideea de „*flagrant*” și de „*constatare cu propriile simțuri*” a contravenției¹. În mod corect s-a arătat că, pe de o parte,

¹ Pe larg, a se vedea AL. ȚICLEA, I.D. TĂRĂCILĂ, I. NIȚĂ STAN, C. RUJOIU, M. CORBU, *Răspunderea contravențională*, Ed. Atlas Lex, București, 1995, p. 56; C. DRĂGHICI, C.V. DRĂGHICI, A. IACOB, R. CORCHEȘ, *Drept contravențional*, Ed. Tritonic, București, 2003, p. 71-73.

(i) cele două noțiuni nu se confundă, căci pot exista contravenții care să fie constatate cu propriile simțuri de către agenții constatatari, chiar dacă nu au fost surprinse în flagrant (în materia construcțiilor, a contabilității etc., ele rezultând în mod indubitabil din evidența lucrurilor). Astfel, chiar dacă o contravenție a fost deja săvârșită, consecințele sale produse (vizibile) pot fi constatate ulterior, cu propriile lor simțuri, de către agenții constatatari, care astfel pot aplica o sancțiune autorului (descoperit) al faptei. Pe de altă parte, (ii) pot fi sancționate acele contravenții susceptibile a fi constatate de către agenți direct, cu propriile lor simțuri, chiar dacă nu sunt flagrante¹. Raționamentul nu este însă dus mai departe. Continuarea analizei conduce la concluzia că sunt posibile trei ipoteze distincte:

(i) în cazul contravențiilor continue (de pildă, călătoria fără legitimație cu mijloacele de transport în comun etc.), ele pot fi constatate personal și în flagrant, pe tot timpul desfășurării lor, până la epuizare;

(ii) în cazul contravențiilor instantanee (ori continue, după epuizare), ale căror efecte se prelungesc în timp, astfel încât pot fi constatate de către agent personal, chiar ulterior comiterii (de exemplu: cele la regimul construcțiilor, după edificarea acestora, ori cele la regimul contabilității), ele pot fi sancționate și ulterior momentului săvârșirii, cu condiția să nu se fi prescris;

(iii) în cazul celorlalte contravenții (continue sau instantanee), ale căror efecte nu mai sunt vizibile după consumare sau epuizare, o cutumă s-a format în sensul că agentul constator, de vreme ce nu poate constata cu propriile lui simțuri contravenția ori efectele ei negative, nu va putea aplica nicio sancțiune. O asemenea practică administrativă nu este neapărat bine-venită, riscând să lase nesancționate o serie de comportamente antisociale pentru simplul motiv că, deși săvârșirea lor este certă, ele nu au avut loc în prezența unui agent constator. Ar fi mai corect ca, atunci când dispun de probe convingătoare cu privire la săvârșirea unei anumite contravenții (inclusiv postări – făcute de contravenient ori de terți pe rețelele de socializare, înregistrări video pe camerele publice), agenții constatatari să le sanc-

¹ Ar fi fost astfel inechitabil ca o persoană care a săvârșit indubitabil o contravenție să nu poată fi sancționată pentru că nu a fost prinsă în flagrant.

ționeze, menționând în procesul-verbal probele pe baza cărora acesta a fost încheiat. Desigur că, după cum am arătat mai sus, dacă într-o asemenea situație se formulează plângere contravențională, organul din care face parte agentul constatatator va trebui să propună, iar instanța să administreze și probele pe baza cărora a fost încheiat procesul-verbal.

b) Constatarea contravenției în mod „indirect”, cu ajutorul mijloacelor tehnice omologate

105. O situație specială se întâlnește în cazul acelor contravenții care se constată cu ajutorul unor mijloace tehnice, cum ar fi camerele video sau înregistrările audio (pentru contravențiile pentru care sonorul este suficient, de obicei cele împotriva ordinii și liniștii publice). Într-o asemenea situație, dat fiind caracterul „obiectiv” al acestor mijloace tehnice, credem că este pe deplin legal ca agentul constatatator să încheie procesul-verbal pe baza celor astfel constatate, chiar dacă nu se poate vorbi propriu-zis despre o constatare a faptei prin propriile simțuri, în chiar momentul săvârșirii acesteia, și nici despre o faptă ale cărei efecte s-ar prelungi în timp.

În plus, mai trebuie semnalat și faptul că, uneori, în practica administrativă, pentru a se constata anumite fapte care ar întruni trăsăturile unor contravenții, se apelează la așa-numitele **note de constatare** care, ulterior, se vor constitui în anexe la procesul-verbal. În consecință, este suficient să existe contravenția în momentul redactării notei de constatare, fiind irelevant dacă, ulterior, în momentul redactării procesului-verbal, trăsăturile unei contravenții mai sunt sau nu întrunite.

C. Forma procesului-verbal de constatare și sancționare a contravențiilor

§1. Aspecte generale

106. Respectarea **forme** și a **procedurii** prevăzute de lege reprezintă, după cum am mai arătat și mai sus, a doua condiție de valabilitate a actelor administrative. Astfel, procesul-verbal, ca orice act

administrativ, trebuie să îmbrace **forma scrisă**. Mai mult, de regulă, procesul-verbal se completează pe un **formular tipizat**, particularizat în funcție de natura contravențiilor dintr-un anumit domeniu.

Mai înainte însă de a trece la analiza **mențiunilor** pe care acesta trebuie să le conțină, este necesar a fi clarificată o problemă care ține de aspectul formal general al procesului-verbal: ce influență au **ștersăturile** sau **completările** ulterioare asupra procesului-verbal? Ideal ar fi, astfel cum remarcă unii autori¹, ca, în acel moment, agentul constator să „anuleze” procesul-verbal început (adică să considere înscrisul ca fiind compromis) și să treacă la redactarea altuia. În tăcerea dispozițiilor ordonanței însă, în fața unui proces-verbal ilizibil sau care cuprinde ștersături ori completări, trebuie să facem distincție între mai multe situații diferite:

a) dacă *ștersăturile ori completările nu există pe toate exemplarele procesului-verbal*, acesta ar trebui anulat (evident, dacă se referă la mențiunile esențiale²), întrucât nu se poate determina cu certitudine care dintre exemplare reflectă realitatea și deci trebuie luat în considerare;

b) în caz contrar, procesul-verbal trebuie anulat numai în situația în care *ștersăturile sau completările fac ca procesul-verbal să fie parțial ilizibil*, astfel încât unele dintre mențiunile obligatorii ar avea de suferit. Aplicând același raționament, soluția trebuie aplicată și în situația în care nu există nicio ștersătură ori corectură, însă pur și simplu scrisul agentului constator nu poate fi citit (este ilizibil).

Articolul 16 nu face altceva decât să stabilească anumite condiții formale pe care trebuie să le îndeplinească procesul-verbal. Sintetizându-le, vom desprinde următoarele categorii de **mențiuni**:

a) cele **referitoare la agentul constator**: numele, prenumele, calitatea și instituția din care face parte acesta;

b) cele **referitoare la contravenient**: numele, prenumele, domiciliul și codul numeric personal – pentru *cetățenii români cu domiciliul în*

¹ C. DRĂGHICI, C.V. DRĂGHICI, A. IACOB, R. CORCHEȘ, *op. cit.*, p. 79.

² De pildă, pe cele două exemplare sunt două date diferite de săvârșire a contravenției ori fapta este mai explicit descrisă pe unul dintre exemplare (al agentului constator) sau prenumele contravenientului nu coincide etc.

țară; datele din pașaport ori din alt document de trecere a frontierei – pentru contravenienții cetățeni străini, cetățeni români cu domiciliul în străinătate ori apatrizi; datele de identificare a părinților/reprezentanților/ocrotitorilor – pentru contravenienții minori; denumirea, sediul, numărul de înmatriculare în registrul comerțului și codul fiscal, precum și datele de identificare a persoanei care o reprezintă – pentru contravenienții persoane juridice;

c) cele **referitoare la fapta** care întrunește trăsăturile constitutive ale unei contravenții: descrierea acesteia, cu indicarea datei, orei și locului în care a fost săvârșită, precum și arătarea împrejurărilor ce pot servi la aprecierea gravității ei și la evaluarea eventualelor pagube pricinuite (temeiul de fapt al întocmirii procesului-verbal); indicarea actului normativ prin care se stabilește și se sancționează contravenția (temeiul de drept al acestuia);

d) **mențiuni procedurale**: data și locul unde este încheiat procesul-verbal, posibilitatea achitării, în termen de 15 zile de la data înmânării sau comunicării procesului-verbal, a jumătate din minimul amenzii prevăzute de actul normativ; termenul de exercitare a căii de atac și instanța la care se depune plângerea, respectiv, când este cazul, indicarea societății de asigurări, în situația în care fapta a avut ca urmare producerea unui accident de circulație. În plus, potrivit art. 11 din Legea nr. 203/2018¹, pentru a fi introdus în sistemul informatic, procesul-verbal trebuie să conțină și următoarele informații necesare efectuării plății: seria de evidență unică a procesului-verbal de contravenție; contul unic și codul IBAN al acestuia; suma de plată reprezentând amenda aplicată; suma de plată reprezentând jumătate din minimul amenzii prevăzute de lege și alte informații necesare, stabilite prin normele de aplicare a legii, care nu afectează drepturile contravenientului.

¹ M. Of. nr. 647 din 25 iulie 2018.